

ter. The role of land management development investment projects for investment in land use. The expediency of creation and development of agricultural service cooperatives service, which will raise funds for small agricultural producers, and will not only economic, environmental, but also social impact. Proposed to create not only a non-profit service cooperatives involving all participants, but also profitable state cooperatives, private.

Key words: ecological and economic instruments, agricultural land use, investment attraction, investment land management projects, agricultural service cooperatives service.

УДК 330.322:338.43:005.32-026.12:061.1

Аспір. Н.В. Замятіна¹ –
ПВНЗ "Європейський університет"

МОТИВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Розглянуто питання можливостей активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств за умов євроінтеграції. Обґрунтовано існування мотиваційного механізму активізації інвестиційної діяльності, який має об'єктивну природу, та розглянуто кризу призму наслідків, можливих загроз та переваг для сільськогосподарських підприємств, пов'язаних із початком виконання Угоди та створенням зони вільної торгівлі Україна – ЄС. Визначено чинники стимулювання інвестиційної діяльності на мікрорівні, а також на рівні держави як суб'єкта управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарського підприємства.

Ключові слова: інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств, мотиваційний механізм, євроінтеграція, Угода про асоціацію.

Постановка проблеми. У сучасних умовах динамічного розвитку євроінтеграційних процесів набуває нових акцентів питання інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств. Незважаючи на істотний перелік загроз та ризиків, що несуть в собі інтеграційні процеси (втрата істотної частини внутрішнього агропродовольчого ринку, необхідність збільшення обсягів виробничих витрат для забезпечення якості продукції, додаткові втрати, пов'язані з адаптацією до нового конкурентного й регулятивного середовища, скорочення державної підтримки власних товаровиробників та ін.), більшість експертів та науковців прогнозують загальний позитивний ефект євроінтеграції.

Ключовий аспект позитивного впливу визначається утворенням потужного мотиваційного механізму активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що проявляється як на мікро-, так і на макрорівнях інвестиційного менеджменту. Зокрема посилення конкуренції на внутрішньому ринку та нові можливості виходу на зовнішні ринки потребують від керівництва сільськогосподарських підприємств прийняття відповідних управлінських рішень щодо підвищення конкурентоспроможності власної продукції, зокрема щодо вдосконалення матеріально-технічного забезпечення виробничого процесу та переходу до інноваційних форм управління.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання впливу євроінтеграційних процесів на діяльність сільськогосподарських підприємств стали об'єктом уваги як науковців, так і практиків. Зокрема цієї проблематики стосу-

ються праці В.В. Лебедевої, М. Риженкова, С. Сидоренка, В. Мовчан та ін. Водночас питання впливу євроінтеграції як чинника активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств залишається недостатньо глибоко дослідженим, а тому потребує подальшого вивчення та наукового обґрунтування.

Метою роботи є обґрунтування мотиваційного механізму активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств за умов євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні найбільш істотними щодо впливу на стан сільськогосподарських підприємств у перспективі є євроінтеграційні процеси, що обумовлені підписанням Угоди про асоціацію України з ЄС, а тому мотиваційний механізм доцільно розглядати крізь призму наслідків, можливих загроз та переваг, пов'язаних із початком виконання Угод та створенням зони вільної торгівлі Україна – ЄС. Отож, на макрорівні мотиваційний механізм спрацьовує передусім через необхідність виконання Україною тих зобов'язань, які вона взяла на себе після підписання Угоди про асоціацію. Як видно з рисунка, мотиваційний механізм активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств за умов підписання Угоди про асоціацію з ЄС реалізується через чинники як позитивного, так і негативного впливу євроінтеграційних процесів на становище сільськогосподарських товаровиробників.

Позитивний аспект стосується насамперед тих суб'єктів господарювання, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю, адже тільки експортуючи продукцію у країни ЄС, можна отримати переваги від лібералізації митного режиму.

Водночас уже навіть сам факт існування потенційної можливості одержання додаткової фінансової вигоди завдяки розширенню масштабів своєї діяльності (зокрема переорієнтацію на зовнішні ринки збуту) слугує першим і достатньо істотним стимулом удосконалення як для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, так і для тих підприємств, які до тепер не виходили за межі національного (або, і регіонального) ринку. Відповідно можна стверджувати, що мотиваційний механізм управління інвестиційною діяльністю активізується вже з моменту усвідомлення: 1) переваг, що надають євроінтеграційні процеси сільськогосподарським товаровиробникам; 2) потреби активізації інвестиційної діяльності як одного з основних засобів досягнення бажаного результату (виходу на зовнішні ринки і, в підсумку, одержання максимально можливого фінансового результату діяльності).

Скасування мита та різних тарифних і нетарифних обмежень створює нові можливості для сільськогосподарських підприємств, що експортують (або планують експортувати) свою продукцію в країни ЄС. Однак успішність діяльності в умовах зони вільної торгівлі прямо залежить від того, наскільки швидко й успішно суб'єкт господарювання адаптується до нових умов та виконує вимоги, які ставляться перед товаровиробниками у ЄС. Іншими словами, українські товари зможуть вийти на ринки ЄС тільки за умови забезпечення європейської якості та безпеки сільськогосподарської продукції. Процес такої адаптації потребує мобілізації додаткових ресурсів – матеріальних, інформаційних, людських, що, в підсумку, зумовлює необхідність значних капіталовкладень. Таким чином, умова активізації інвестиційної діяльності є своєрідним "коридором", через який варто

¹ Наук. керівник: проф. Н.С. Прокопенко, д-р екон. наук

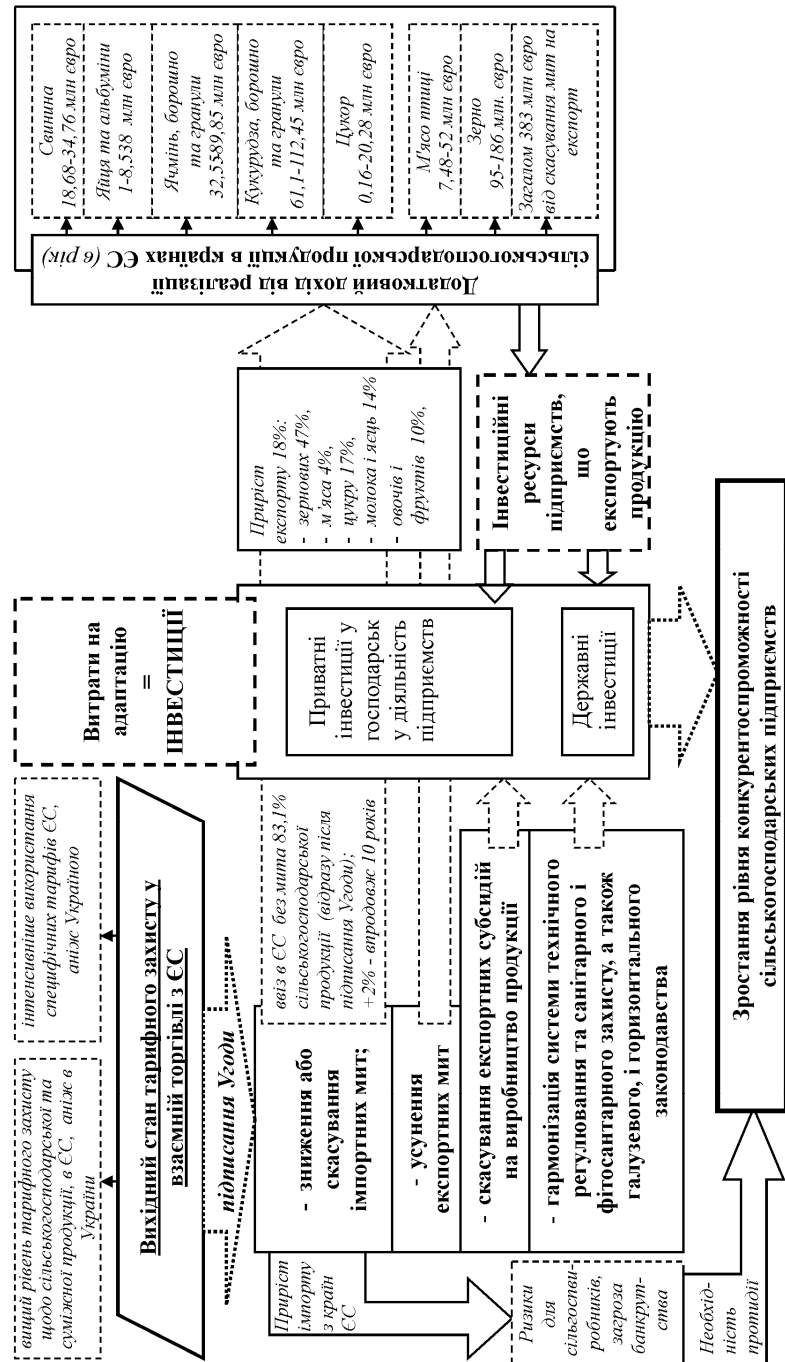

Рис. Мотиваційний механізм активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах підписання Угоди про асоціацію з ЄС (складено автором з використанням цифрових даних із [2; 3])

пройти, аби дістатися до поставленої мети – одержання максимально можливого доходу від господарської діяльності в умовах євроінтеграційних процесів, причому в більшості випадків цей "коридор" буде як єдина можлива альтернатива для сільськогосподарських підприємств, що зорієнтовані на експорт.

Мотиваційний механізм активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств на макрорівні потрібно розглядати як замкнутий цикл: завдяки інвестиціям досягається поставлена мета – одержання додаткового прибутку, який трансформується у потужний інвестиційний ресурс нарощування виробничих потужностей.

Крім цього, мотиваційний механізм працює не тільки через реалізацію сприятливих чинників. Стимулювальний характер має також факт зростання ризиків для вітчизняних сільськогосподарських підприємств, пов'язаних із збільшенням імпорту сільськогосподарської продукції, яка сьогодні є більш конкурентоспроможною, ніж українська. Для вітчизняних підприємств, яким вчасно не вдасться забезпечити достатній рівень конкурентоспроможності, лібералізація торгівлі з країнами ЄС означатиме банкрутство. Відповідно необхідність протидії ризикам змушує керівництво підприємств шукати шляхи підвищення рівня конкурентоспроможності, що, знову ж таки, неможливо досягнути без відповідних капіталовкладень у матеріально-технічне забезпечення виробничої сфери.

Активізація мотиваційного механізму на макрорівні обумовлена, з одного боку, зобов'язаннями, які взяла на себе Україна після підписання Угоди про асоціацію, а з іншого – необхідністю державної підтримки сільського господарства як однієї із пріоритетних галузей національної економіки. Необхідність підтримання відповідного рівня продовольчої безпеки України потребуватиме від держави адекватних методів мінімізації ризиків сільськогосподарських підприємств, пов'язаних із євроінтеграційними процесами.

Для такої адаптації та трансформації додаткового доходу від реалізації сільськогосподарської продукції мають місце цілком адекватні умови, адже:

- деякі умови Угоди про асоціацію ЄС почав виконувати ще до її підписання;
- скасування імпорتنих мит передбачено відразу ж після початку виконання торговельної частини (за процедурами, що існують в ЄС – після 1 листопада 2014 р., проте 15 вересня 2014 р., внаслідок тристоронньої домовленості Україна – Росія – ЄС щодо відтермінування запуску зони вільної торгівлі, початок виконання торговельної частини перенесено на 1 січня 2016 р.), тоді як Україна знижуватиме митні ставки на європейські товари поступово;
- витрати на адаптацію до нових умов господарювання не є непередбачуваною необхідністю, адже підписанню Угоди про асоціацію передували досить тривалі перехідні періоди.

Висновки. Описаний мотиваційний механізм активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств на мікро- та макрорівнях є об'єктивним явищем і працює незалежно від управлінських рішень керівництва підприємства і держави, адже "запуск" цього механізму відбувся в момент підписання Угоди про асоціацію. На макрорівні це пояснюється тим, що відмова Києва (чи Брюсселя) протягом 2015 р. від будь-яких зобов'язань у рамках Угоди

означатиме, що її буде скасовано загалом, переговори мають розпочатися з нуля; нині в офіційних заявах керівництва України виключає можливість того, що протягом 2015 р. такі зміни будуть ініційовані. З огляду на це, описаний механізм варто розглядати як невід'ємний елемент концептуальної моделі управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств на макрорівні.

Література

1. Лебедева В.В. Перспективи диверсифікації аграрних підприємств в напрямку євроінтеграції / В.В. Лебедева // Економіка: реалії часу. – 2013. – № 3. – С. 172-179.
2. Риженков М. Угода про асоціацію з ЄС: вплив на харчову промисловість та сільське господарство України / М. Риженков. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.slideshare.net/Europa-torgivlia/ss-39294071>
3. Угода про асоціацію. Шлюбний контракт у картинках. Експорт в ЄС : ТОВ "ари сільського господарства // Українська правда. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://img.pravda.com.ua/files/0/0/ugoda5.html>
4. Сидоренко С. "Відкладена" асоціація. Приховані деталі / С. Сидоренко // Європейська правда. – 15 вересня, 2014 р. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2014/09/15/7026002/>
5. Мовчан В. Економічні наслідки Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: кількісна оцінка за допомогою прикладної моделі загальної рівноваги / В. Мовчан, М. Риженков; Ін-т економічних досліджень та політичних консультацій. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.ier.com.ua/files/Public_events/presentation_DCFTA_2014-09-16.pdf
6. Риженков М. Вплив поглибленої та всеохоплюючої ЗВТ між ЄС та Україною на торгівлю сільськогосподарськими товарами. Консультативна робота APD/PP/01/2013/ М. Риженков, С. Галько, В. Мовчан, Й. Радеке; Проект "Німецько-Український Агropolітичний Діалог". [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.ier.com.ua/files/publications/News/2013/ PolPap_01-2013_DCFTA_ukr.pdf

Замятина Н.В. Мотивационный механизм активизации инвестиционной деятельности сельскохозяйственных предприятий в условиях евроинтеграции

Рассмотрены вопросы возможностей активизации инвестиционной деятельности сельскохозяйственных предприятий в условиях евроинтеграции. Обосновано существование мотивационного механизма активизации инвестиционной деятельности, имеющего объективную природу, и рассмотрено через призму последствий, возможных угроз и преимуществ для сельскохозяйственных предприятий, связанных с началом выполнения Соглашения и созданием зоны свободной торговли Украина – ЕС. Определены факторы стимулирования инвестиционной деятельности на микроуровне, а также на уровне государства как субъекта управления инвестиционной деятельностью сельскохозяйственного предприятия.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность сельскохозяйственных предприятий, мотивационный механизм, евроинтеграция, Соглашение об ассоциации.

Zamyatina N.V. Motivational Mechanism of Agricultural Enterprises Investment Activity in Terms of European Integration

The problem of the agricultural enterprises investment activity enhancing capabilities in terms of European integration is considered. The existence of motivational mechanism of investment activity activation, which has an objective nature and is considered in the light of possible risks and benefits for agricultural enterprises associated with the start of implementation of the Agreement and the Free Trade Area EU – Ukraine, is proved. Stimulating investment activity factors at the micro level as well as at the state level are defined.

Key words: agricultural enterprises investment activity, motivational mechanism, European integration, Association Agreement.

УДК 336.22:338.246.025.2

Здобувач О.Ю. Клепанчук¹ – Львівська КА

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ПРОЦЕСІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Розглянуто податковий менеджмент, який здійснює управління податковою політикою в країні. Зазначено, що податковий менеджмент є універсальним інструментом управління, який забезпечує специфічні підходи до вирішення поставлених сьогодні питань у сфері оподаткування і у широкому розумінні охоплює проблеми формування державних доходів за рахунок постійних і тимчасових джерел (власне податків і позик), у вузькому – податкова політика обмежується сферою оподаткування, включаючи встановлення видів податків, об'єктів, ставок, пільг, термінів і механізму фіксації надходження їх до бюджету. Відзначено, що податковий менеджмент реалізується через фінансову політику держави і використовує всі наявні інструменти для зниження рівня податків, а сутність менеджменту як безперервного процесу розкрито в його функціях.

Ключові слова: податковий менеджмент, податкова політика, види податків, фінансова політика, податки.

Постановка проблеми. Серед численних економічних проблем, що поставали перед Україною, одне з чільних місць посідає проблема розбудови державного менеджменту. Своєю чергою одним з інструментів державного менеджменту є податковий менеджмент, який здійснює управління податковою політикою в країні. Податковий менеджмент діє не тільки як засіб вилучення доходів до державного бюджету, але і як інструмент, який регулює соціально-економічні процеси, що відбуваються в економіці.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Питання, що стосуються організації податкового менеджменту в процесі оподаткування суб'єктів малого бізнесу висвітлено у працях таких вчених, як: В.Л. Андрущенко [1], А.І. Крисоватий [2], Я.В. Литвиненко [3], А.С. Маглаперідзе [4], В.В. Храпкіна [4], Ю.Б. Іванова [5] та ін.

З метою створення ефективної системи оподаткування необхідно враховувати як раціональність побудови всієї податкової системи, так і рівень організації та управління роботою державної податкової служби України. На думку А.С. Маглаперідзе [4], податковий менеджмент виступає як сукупність прийомів і методів організації податкових відносин із метою забезпечення формування дохідної частини бюджету, впливу податків на розвиток виробництва й соціальної сфери, а також на процес управління шляхом використання методів впливу податкового механізму на податкову систему з метою реалізації податкової політики.

Податковий менеджмент є універсальним інструментом управління, який забезпечує специфічні підходи до вирішення поставлених сьогодні питань у сфері оподаткування і у широкому розумінні охоплює проблеми формування державних доходів за рахунок постійних і тимчасових джерел (власне податків і позик), у вузькому – податкова політика обмежується сферою оподаткування, включаючи встановлення видів податків, об'єктів, ставок, пільг, термінів і механізму фіксації надходження їх до бюджету.

¹ Наук. керівник: проф. Г.І. Башнянин, д-р екон. наук